

WYMAGANIA Z HISTORII NA POSZCZEGÓLNE OCENY – KLASA 5B, 5C

JONATAN NR 2

Temat lekcji	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Czas w historii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rzymski system zapisywania liczb <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: historia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie • wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), tysiąclecie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prehistoria, epoka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii • wymienić epoki należące do prehistorii i historii • przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych • zasady ustalania wieku 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: chronologia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady ustalania połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego
Od myśliwych do rolników	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rewolucja neolityczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu • wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie rewolucji neolitycznej • ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu
Cywilizacje Sumerów, doliny Indus i Chin	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pismo obrazkowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo, cywilizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić osiągnięcia Sumerów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: podział pracy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów

		<ul style="list-style-type: none"> wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji 	(Mezopotamii), cywilizacje nad wielkimi rzekami	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić dokonania mieszkańców doliny Indusu oraz Chin 	
Starożytny Egipt	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: państwo, faraon <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznać starożytne pismo egipskie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: monarchia, hieroglify <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie wymienić uprawnienia faraona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> system sprawowania władzy w Egipcie organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pisarz, papirus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze umiejszczyć w czasie istnienie monarchii w Egipcie wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: danina na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hieroglificznym <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: monarchia despotyczna, ustrój, wezyr, prowincja z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego
Wierzenia starożytnych Egipcjan	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: piramida 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> głównych bogów starożytnego Egiptu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system wierzeń w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: balsamowanie, sarkofag <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego

Starożytny Izrael	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Biblia, Tora 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Abrahama, Dawida, Salomona <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: monoteizm (jedynobóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, judaizm, Dekalog <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem wskazać na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> symbole judaizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Ziemia Obiecana, Izrael <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie pierwsze siedziby Żydów scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Biblia hebrajska dwoistość znaczenia słowa Żydzi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie Biblii podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty związane z dziejami Żydów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: tzw. niewola babilońska z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości opowiedzieć o losach narodu żydowskiego
Demokracja ateńska	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: polis 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Peryklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: demokracja na czym polegała demokracja ateńska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Grecję i Ateny 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> umieścić w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji przedstawić procedurę ostracyzmu porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dłaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich dostrzec różnicę między demokracją ateńską a demokracją współczesną scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji
Mitologia grecka	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejszych bogów greckich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: bogowie olimpijscy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Olimp wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Delfy wymienić główne cechy religii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system wierzeń w Grecji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci

			starożytnych Greków		<ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni
Na olimpijskim stadionie	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: igrzyska olimpijskie, olimpiada 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 776 p.n.e. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Olimpię przedstawić najważniejsze podobieństwa i różnice między igrzyskami rozgrywanymi w starożytności i współcześnie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> dyscypliny sportowe rozgrywane podczas starożytnych igrzysk olimpijskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dyscypliny lekkoatletyczne, ciężka atletyka, wieniec oliwny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy starożytnych igrzysk olimpijskich dostrzec na przykładzie igrzysk olimpijskich wpływ starożytności na współczesność 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> zasady obowiązujące zawodników uczestniczących w starożytnych igrzyskach olimpijskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić zasady organizacji igrzysk 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pokój boży, atleci, gimnazjon, stadion cele wychowania starożytnych Greków rolę i charakter igrzysk organizowanych w starożytnej Grecji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać budowle odnoszące się do sportowego i religijnego charakteru igrzysk przedstawić przebieg igrzysk olimpijskich
Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Akropol 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Fidiasza, Homera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Partenon, tragedia, komedia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd ateńskiego Akropolu wskazać różnice między grecką tragedią a komedią 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Sokratesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody co oznacza stwierdzenie Sokratesa: Wiem, że nic nie wiem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: maska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd starożytnego teatru greckiego wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedesesa, Hipokratesa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków ocenić dokonania starożytnych Greków streścić Iliadę i Odyseję omówić działalność Sokratesa

<p>Od republiki do cesarstwa</p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • datę: 753 p.n.e. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: republika, cesarstwo </p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Italię i Rzym • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie </p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty </p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • legendę o założeniu Rzymu Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: arystokracja Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej </p>	<p>Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację republiki rzymskiej • przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego • porównać republikę rzymską i demokrację ateńską </p>
<p>Społeczeństwo antycznego Rzymu</p>	<p>Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu </p>	<p>Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników </p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie </p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwolenców • opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny </p>	<p>Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności </p>
<p>Osiągnięcia starożytnych Rzymian</p>	<p>Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Koloseum) </p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, </p>	<p>Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie dróg w starożytnym Rzymie Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd Forum Romanum </p>	<p>Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu • przedstawić sposób budowy akweduktu • wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi </p>	<p>Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej </p>

		<p>terminy, cyrk, łacina</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego służyły terminy i cyrki 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować sformułowanie: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu 	
Narodziny chrześcijaństwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Jezusa Chrystusa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: apostoł <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan wskazać na mapie Palestynę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: św. Pawła, św. Piotra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych
Cesarstwo bizantyjskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Justyniana I Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny przyczyny rozłamu chrześcijaństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie Konstantynopol 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 476, 1453 podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> umiejszczyć 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1054 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Germanie, Kodeks Justyniana <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd świątyni Hagia Sophia scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury wymienić największe 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 395 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, klątwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola ocenić postać Justyniana Wielkiego

		<p>w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego 	osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury	wschodniej	
Początki islamu	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 622 postać: Mahometa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> zasady islamu przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim opowiedzieć o podbojach arabskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Al-Kaba <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. wyjaśnić, co zdecydowało o sukcesach podbojów arabskich zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: kalif, kalifat, hidżra rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wpływ religii na politykę ekspansji prowadzoną przez Arabów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem
Państwo Karola Wielkiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Karola Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: odrodzenie karolińskie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które skłoniły Chlodwiga do przyjęcia chrztu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków wyjaśnić, w czym przejawiało się odrodzenie karolińskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 800 postacie: Chlodwiga, Pepina Krótkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o podbojach dokonanych przez Karola Wielkiego przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń rozumie</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sztuki wyzwolone <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego scharakteryzować organizację państwa Karola Wielkiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać Imperium Karolińskie ze starożytnym cesarstwem rzymskim ocenić rolę Karola Wielkiego w rozwoju cywilizacji europejskiej

		<ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego 			
Nowe państwa w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 843 postać: Ottona I postanowienia traktatu w Verdun <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Słowianie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie państwa powstałe w wyniku postanowień traktatu w Verdun 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w. wymienić państwa słowiańskie utworzone w X w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Lotara, Karola Łysego, Ludwika Niemieckiego największe zagrożenia dla wczesno-średniowiecznej Europy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Normanowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności rozpadu monarchii Karola Wielkiego opowiedzieć o dokonaniach Ottona I 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 962 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego scharakteryzować relacje między Słowianami a władcami niemieckimi 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec i Królestwa Węgier przedstawić sytuację polityczną w Europie od II połowy IX w.
Walka cesarza z papieżem	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Grzegorza VII, Henryka IV <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: inwestytura 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1122 postanowienia ugody w Wormacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> istotę sporu między Grzegorzem VII a Henrykiem IV istotę sporu o inwestyturę <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na pozycję papieża i cesarza w Europie miał spór o inwestyturę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1077 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konklawe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pastorał, reforma kluniacka, kardynał, antypapież <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić założenia reformy kluniackiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w. opisać przebieg sporu o inwestyturę
Wyprawy krzyżowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Urbana II nazwy zakonów rycerskich utworzonych przez krzyżowców 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1095, 1096, 1099 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie Jerozolimy dla wyznawców trzech wielkich religii 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: krzyżowiec, Turcy seldżuccy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić skutki wypraw krzyżowych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1291 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rekonkwista <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować organizację państw założonych przez krzyżowców przedstawić przebieg i

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: krucjata (wyprawa krzyżowa), zakon rycerski • cele istnienia zakonów rycerskich 	<p>monoteistycznych</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny krucjat 		<p>w jakich Jerozolima i Palestyna znalazły się rękach Turków seldżuckich</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co wydarzyło się na synodzie w Clermont • przedstawić przebieg pierwszej krucjaty 	<p>skutki czwartej wyprawy krzyżowej</p>
Feudalna Europa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stan, suzeren, poddany, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne • zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne feudalizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ciężkozbrojny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić cechy charakterystyczne feudalizmu • przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces kształtowania się rycerstwa • wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego
Na rycerskim zamku	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze elementy zabudowy średniowiecznego zamku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: paż, giermek <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować zamek średniowieczny • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem • przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza

<p>Średniowieczni mieszczaństwo i chłopcy</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze budowle średniowiecznego miasta • główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast • rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem • wyjaśnić, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawa miejskie, sołtys <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście • przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi • przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czeladnik, majstersztyk <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie • scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu • wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd średniowiecznego miasta • porównać kulturę miejską z kulturą rycerską
<p>Duchowieństwo i kultura średniowiecza</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy największych zakonów w średniowiecznej Europie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: benedyktyni, franciszkanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet, średniowieczny uniwersalizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnić styl romański od gotyckiego • wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon żebraczy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów • wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu <ul style="list-style-type: none"> • główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: reguła • znaczenie religii Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić rolę uniwersytetów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów

Początki Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 966 • postacie: Mieszka I, Dobrawa • legendy dotyczące początków państwa polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 972 • nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: plemię, monarchia patrymonialna, drużyna • znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie obszar państwa Polan • wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I • ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić tereny podbite przez Mieszka I • wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Hodona <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie • przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu • przedstawić organizację państwa Mieszka I
Polska Bolesława Chrobrego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1000, 1025 • postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zjazd gnieźnieński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 997 • postać: Ottona III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego • opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1002–1018 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wojna podjazdowa • przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej • wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1018 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów • ocenić polityczne znaczenie koronacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę i znaczenie drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 • ocenić dokonania Bolesława Chrobrego

W najdawniejszej Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadania drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim • przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów • opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować państwo pierwszych Piastów • ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów
Upadek i odbudowa państwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1031 • postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: powstanie ludowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II • przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1038, 1058, 1076 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela • przedstawić podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1039, 1079 • postać: Brzetysława <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego • ocenić skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza Henryka IV
Polska Bolesława Krzywoustego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1138 • postacie: Bolesława Krzywoustego, Anonima tzw. Galla <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie dzielnicę utworzoną na mocy ustawy sukcesyjnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V • władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1108, 1109 • pojęcie: trybut <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana • wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej • przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1079, 1102 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dłaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego • ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego

		<p>dzielnice dziedziczne</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał • wymienić żądania Henryka V wobec Bolesława 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności podboju Pomorza • przedstawić charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami 	
Rozbicie dzielnicowe Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Konrada Mazowieckiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1228, 1230 • postać: Władysława Wygnańca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Inflanty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego • wyjaśnić przyczynę i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny upadku zasady senioratu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego • przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wygnania Władysława z Polski • scharakteryzować działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego • przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego • ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego • opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa
Polska w XIII wieku	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kolonizacja niemiecka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Henryka Brodatego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu • na czym polegała lokacja na prawie niemieckim <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: gospodarka towarowo-pieniężna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich • wskazać szanse i zagrożenia 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. • dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego a ożywieniem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.

		<p>Polski ze Wschodu i Zachodu</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej 	<p>dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo</p>	<p>gospodarczym</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić politykę Henryka Brodatego 	
Dążenie do jedności państwa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich • wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1241 • postać: Henryka Pobożnego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Mongołowie (Tatarzy) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać armię mongolską z europejskim rycerstwem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Wincentego Kadłubka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu jednoczenia ziem polskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać uzbrojenie wojownika mongolskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1238, 1240 • postać: Czyngis-chana <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie • scharakteryzować rolę Kościoła w procesie jednoczenia ziem polskich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić rolę Kościoła w utrzymaniu jedności ziem polskich
Zjednoczona Polska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1320 • postać: Władysława Łokietka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1300, 1331 • postać: Przemysła II <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rzeź Gdańska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1295, 1305 • postać: Waclawa II <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II scharakteryzować rząd Waclawa II 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić panowanie Władysława Łokietka • scharakteryzować relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332
Polska Kazimierza Wielkiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1333, 1364, 1370 • postać: Kazimierza Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1343 • postanowienia pokoju w Kaliszu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju • wyjaśnić rolę Kazimierza 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego • omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej • ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej

			Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie		
Unia Polski z Litwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1370, 1385 • postacie: Jadwigi Andegawęńskiej, Władysława Jagiełły <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: unia personalna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ludwika Węgierskiego • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1384 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Uniwersytet Jagielloński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu • wskazać na mapie państwo polsko-węgierskiej powstałe w wyniku unii personalnej oraz Wielkie Księstwo Litewskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1400 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bojarzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w. • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej
Wielka wojna z zakonem krzyżackim	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 15 VII 1410 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Grunwald 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 1411 • siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie polsko-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić relacje między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii • wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem • wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego unia polsko-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku • przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki wielkiej wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego

Synowie Jagiełły	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1454, 1466 • postacie: Władysława Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1444, 1453 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie • charakter monarchii Jagiellonów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1440 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Turcy osmańscy, wojsko najemne • charakter monarchii Jagiellonów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1434, 1447 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgrami oraz z Litwą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w. • przedstawić okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgrami • wyjaśnić okoliczności klęski w bitwie pod Warną • zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny z Turcją • ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego
Od rycerstwa do szlachty	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywilej, szlachta, posłowie, sejm walny 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • treść konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywilej koszycki, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1374, 1505 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) • wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę • relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce • przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ustrój monarchiczno-szlachecki • związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie • znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich • przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego • scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. • ocenić wpływ rosnącej

			<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego opisać wygląd XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego 	<p>pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych</p>
<p>Polska i Litwa w XV wieku</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Mikołaja Kopernika <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dokonania Mikołaja Kopernika 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Wita Stwosza, Pawła Włodkowica, Jana Długosza główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce przedstawić dokonania Pawła Włodkowica i Jana Długosza 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: stypendium, szkoła parafialna, szkoła katedralna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa scharakteryzować społeczeństwo Polski późnego średniowiecza porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu

Opracowała

Marta Lisak